

KULTURNÍ
DĚDICTVÍ
LOMNICKA

3

**KARLOV
PAMÁTKOVÁ REZERVACE**

Rekonstrukce interiéru domu na Karlově.

Interiér tvořila síň, černá kuchyně, světnice, výměnek a komora. Světnice sloužila nejen k vaření a spaní, ale odbývaly se zde všechny domácí práce. Síň měla především úlohu komunikační a zároveň tvořila i skladovací prostor. Suché potraviny a oděvy se ukládaly do komory. Postupně se komora mohla přestavět na tzv. zadní světnici, která sloužila jako výměnek nebo bydlení pro odrostlejší děti.

Místní část Karlov, která je součástí města Lomnice nad Popelkou, byla založena v první polovině 18. století, kdy město potřebovalo více prostoru pro výstavbu domů. Proto početný úřad městečka Lomnice zakoupil roku 1739 statek, který se nacházel při cestě ke Košovu, a zde vznikla nová zástavba. Vymezený prostor s rynkem nazvali Karlstadt k počtě tehdejšího majitele panství Karla hraběte z Morzinu.

Památkovou rezervací byl Karlov prohlášen roku 1995 a zahrnuje Karlovské náměstí s přilehlými uličkami. Roubené domy představovaly vrchol místního podkrkonošského dřevěného barokního urbanismu.

Karlovské náměstí je obdélníkového půdorysu. Uprostřed se nachází vzrostlý park s kašnou a dvěma sochami. Tyto **dvě sochy společně s čp. 199, 243, 244, 245, 247, 254, 255, 259, 262, 263, 265 jsou kulturními památkami**. Přízemní roubené i zděné domy představují dnes nedílnou součást **příkladu**

Hlavním prostorem, kde se spalo, byla světnice. Rodiče spali na posteli, starší děti na lavicích u stěny, někde se spalo i na podlaze, na níž se na noc rozkládala sláma. Děti spávaly na horní ploše pece. Mladí manželé spali i v komorách.

pravidelného založení předměstské vsi. Jednotlivé stavby jsou dobře dochovaným dokladem vývoje zástavby a nesou řadu historických konstrukcí a stavebních detailů. Karlov byl původně zastavěn jednotně řešenými roubenými domky s podsíněmi a štíty (lomenicemi) orientovanými do středu náměstí.

Lidová architektura celého regionu patří mezi vrcholné projevy dřevěného stavitelství na území Čech. Typickým domkem je roubený přízemní dům, usazený na obdélníkovém půdorysu, zastřešený sedlovou střechou, částečně podsklepený s trojdílnou vnitřní dispozicí. Domky měly většinou síň, světnici, černou kuchyni a dvě komory.

Významnými stavebními prvky byla **podsíň a lomenice**. **Podsíň** je otevřený průchodný přízemní prostor pod předsazeným štítem, nesený většinou ozdobně profilovanými sloupky. Tento prostor sloužil řemeslníkům a živnostníkům pro vystavení a skladování zboží (viz čp. 259, 263, 265). Lomenicí se nazývá

výplň trojúhelníkového štítu vytvořená z různě dekorativně skládaných prken a lišt, často bohatě členěných a zdobených (tvary i barvami). Z blízka si můžete lomenici prohlédnout na čp. 255 a čp. 254.

V mnoha domech se nacházel tkalcovský stav, dále pec nebo kamna, v protějším rohu v té době velmi významný stůl jako součást tzv. svatého koutku (při požáru domu se vynášel první) a také malovaný nábytek (truhla a skříň). Abyste si mohli udělat představu o kráse malovaného nábytku, zajděte se podívat do lomnického muzea.

Stavby byly časem postupně vyzdívány a omítány, byla rušena podsíň a rovněž upravována lomenice. Šindelové střechy na počátku dvacátého století překryl eternit a lepenka. Domy se přizpůsobovaly potřebám svých majitelů a jejich způsobu obživy. Modernizace domků přeměnila černé kuchyně na koupelny, hnojiště na výstavné dvorky.

Karlovské náměstí s původní zástavbou řemeslnických domků, čerstvě vysázeným stromořadím a sochou Panny Marie Karlovské v horní části „ryнку“

Oslava 60letého jubilea přenesení sochy Panny Marie Karlovské od pumpy do středu Karlovského náměstí (1874-1934)

Pohled na náměstí po roce 1907 se studnou, přemístěnou sochou Panny Marie a s běleným prádlem. V roce 1920 se zastupitelstvo usneslo, že už se na náměstí nemá bělit prádlo, pást husy a kozy.

Vzrostlé stromořadí s jižní zástavbou Karlovského náměstí

Ne všechny domky se dochovaly do dnešních dnů. Při pozorném pohledu lze na náměstí nalézt proluky, a to mezi čp. 237 a 239, kde chybí domek s čp. 238. Další proluka je na protější straně náměstí – chybí zde čp. 258 a 260, v nedávné době byl zbořen také dům čp. 248. V místě, kde dnes stojí **socha sv. Jana Nepomuckého** pod Karlovským náměstím v ulici vedoucí k muzeu, se nacházely domky čp. 40 a 41. V místě pod žlutým domkem čp. 250 byl domek čp. 39. Jednou z výrazných změn, které náměstí prodělalo, je zastavění podsíní. Podsíní byla zrušena i u domků čp. 246 a 247 v druhé polovině 20. století z důvodu rozšíření ulice.

Kromě lidové architektury, která nás zavede do konce 18. století a století 19. se zde nachází přestavby z počátku 20. století a **práce místních architektů (stavitelů) Václava Sla-**

by (části domu čp. 236 a čp. 269, čp. 249) a **Jaroslava Hrubého** (čp. 270). V roce 1907 byl dům čp. 251 zbořen a na jeho místě vystavěn nový dle návrhu **Antonína Dědečka**. V tomto domě provozoval pekařství pan Rubeš. Zbourán a od základů nově vystavěn byl v roce 1927 také domek čp. 237 dle návrhu stavitele **Františka Kováře**.

A jak mohl **život na náměstí** vypadat dříve? Dnešní klid by byl vzácností. Ještě ve 20. století tu bylo velmi živo. Když ještě nebyl vodovod, lidé se scházeli u pumpy a kašny. Dnešní park byl plný dětských her i křiku, běhlo se prádlo na slunci. V roubených domech žili a pracovali řemeslníci, v dolní části náměstí působil pekař a koňský řezník. Byla také slyšet zvířata – slepice, kozy, prasata, krávy i koně. V roce 1920 zastupitelstvo města projednávalo úpravy Karlovského náměstí, konkrétně úpravy cesty, parku a plotu, a bylo usneseno, že se již nemá na náměstí bělit prádlo, pást husy a kozy. Padlo i rozhodnutí nahradit vzrostlé kaštany vysázením lip.

Ze starých záznamů v gruntovních knihách zjistíme, že na Karlově žili domácí tkalci, švec, kolář... V roce 1910 se někteří zdejší obyvatelé živili stále jako ruční tkalci (čp. 247, čp. 255), ale také jako zaměstnanci továren, včetně nedaleké mechanické tkalcovny T. H. a V. Mastný na Karlově (čp. 240, 242, 244, 252, 261, 263, 266). Dále se zde nacházel zámečník (čp. 254), obuvník (čp. 258), truhlář (čp. 265), porodní bába (čp. 263), vetešnice (čp. 253) a další.

KARLOVSKÉ NÁMĚSTÍ

Jeho součástí je dnes vzrostlé lipové stromořadí se dvěma sochami a kašnou. Náměstí sloužilo v minulosti jako dobytčí trh. Na Karlově byly i výrobní provozy. Kromě největšího a nejstaršího továrního areálu **mechanické tkalcovny T. H. a V. Mastný** postaveného v blízkosti náměstí, sídlily přímo na náměstí další provozovny, a to **Sodovárna Bořivoje Jandy** a dodnes působící **firma LODOS** (dříve Bratři Ouhrabkové) vyrábějící nejen kávomlýnky. Za náměstím byla vystavěna na konci 19. století **tkalcovská škola**.

Karlovské náměstí prošlo kompletní rekonstrukcí dokončenou v červnu 2018.

Kouzlo nejen karlovských domků zvětšil ve svých kresbách lomnický rodák František Patočka (1909–1996).

Kulturní památka – socha sv. Prokopa

Podle farní pamětní knihy pochází socha českého zemského patrona z roku 1795. Socha zobrazuje sv. Prokopa v opatském rouše s ďáblem u nohou. Dříví podstavce je z čelní strany ozdoben reliéfním zobrazením archanděla Michaela. Na Karlovské náměstí byla socha přenesena po 2. světové válce, původně stála u mechanické tkalcovny Mastných (přibližně mezi dnešním továrním komínem a mateřskou školou Lvíček).

Křižovatka dnešních ulic Antala Staška a Josefa Kábrta, vlevo původní hostinec Karlův a dřevěný domek čp. 208. Patří k nejstarší zástavbě. Při okresní cestě do Libuně vznikla nejstarší zástavba již po roce 1700. Při přestavbě hostince Na Karlově v roce 1925 proběhla složitá úprava křižovatky, včetně zakrytí potoka.

Kulturní památka – socha Panny Marie Karlovské, ochránkyně těhotných žen

Kamenosochařské dílo lidového baroka z druhé poloviny 19. století. Socha zobrazuje Pannu Marii Karlovskou, římsa je ozdobena hlavičkami andělů a reliéfem tzv. Božího oka. Dřík podstavce je z čelní strany ozdoben kartuší s reliéfním zobrazením sv. Václava. Název Panna Marie Karlovská není odvozen od místa postavení, jejích soch i obrazů nalezneme v Čechách celou řadu, jedná se o vyobrazení Panny Marie v očekávání. Na podstavci sochy je umístěn nápis: „PoMoCj Boží auČjnKowanjm DobrodinCů KarLowských“ (chronograf MCCDCL poukazuje na rok 1850, kdy socha vznikla) a ze zadní strany „Obnoveno 1903“. Autorem je pravděpodobně Josef Zeman z Tatobit.

Kulturní památka čp. 199 „Kazdův krámeček“, „Krámeček U Karlova“ – při silnici na Košov, ulice Antala Staška

Roubené přízemní stavení se zděným čelním přístavkem a zděnou hospodářskou částí bylo vybudováno na nepravidelném půdorysu a zastřešeno dvojicí odstupňovaných sedlových střech. Vnitřní dispozice domu je trojdílná, dochovala se pekařská pec. Dům je částečně podsklepen. První písemná zmínka o starší roubené části pochází z roku 1737. Dům byl postaven na okraji Karlova při staré cestě k Libuni. Chalupa byla několikrát představována a rozšířena o zděný přístavek. Bývala tu kovárna, později krámeček, zvaný Kazdův. Dvojitý vstup do „kvelbu“ a síně, zakrytý přístřeškem na štíhlém empírovém sloupu, tvoří malebné zákoutí. Jedná se o velmi dobře zachovalou památku lidového stavitelství. („Kvelb“ – označení užívané od druhé poloviny 19. století pro obchody „smíšeného“ či noblesněji „koloniálního“ zboží.)

Poděbradova ulice

ulice Josefa Kábrta

socha sv. Pro

tkalcovská škola

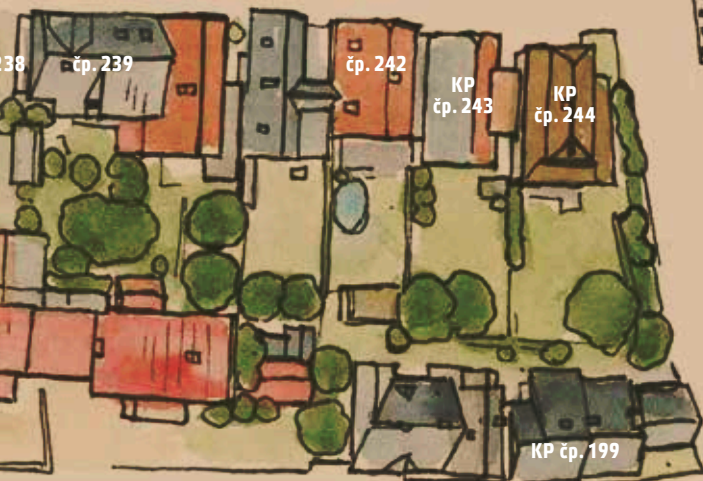

Karlovské náměstí

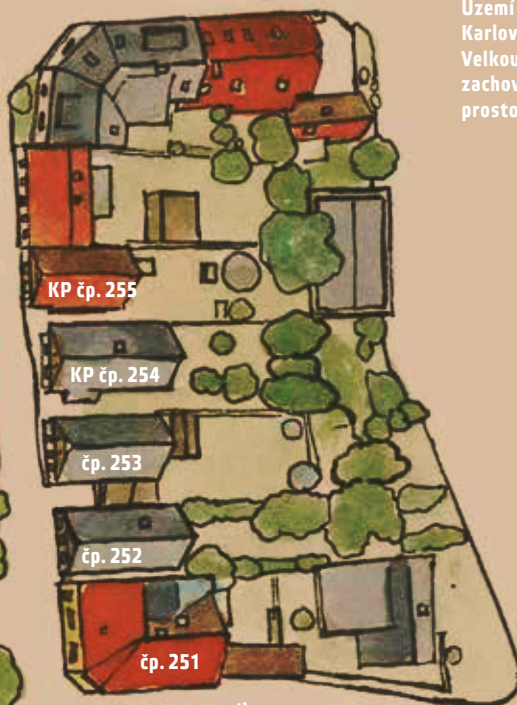

socha Panny Marie
Karlovské

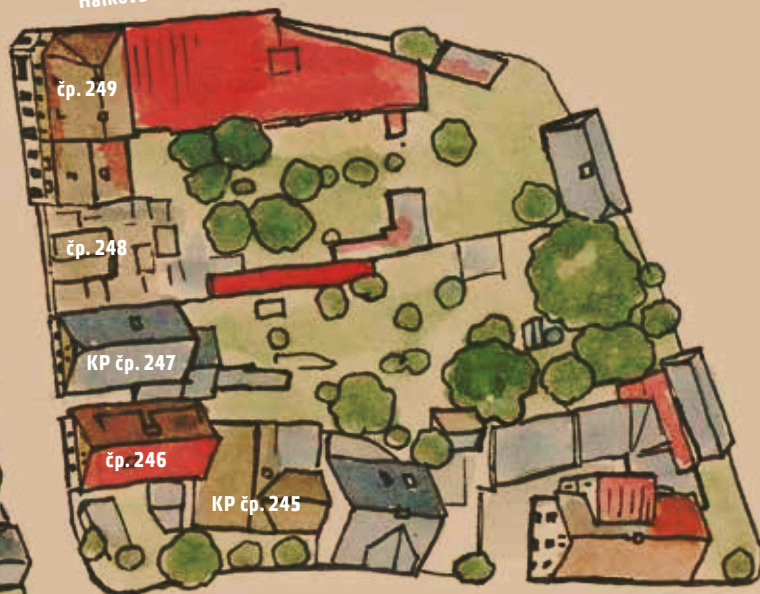
Karlovské náměstí

ulice Antala Staška

Hálkova ulice

Území vesnické památkové rezervace Karlov se souborem lidové architektury. Velkou hodnotu má zde především zachované urbanistické řešení celého prostoru z počátku 18. století.

Hostinec Na Karlově, později U Štenglů čp. 235 (dnes ulice J. Kábrta)

První písemná zmínka z roku 1758. Roku 1798 domek koupil koželuh, podmínkou při nákupu bylo stanovení, že nesmí prát kůže, aby sousedům karlovským vodu nekalil a tím jim neškodil. V roce 1859 zde nový majitel František Kopal zřídil hostinec. Po jeho smrti v roce 1866 zdědila dům nezletilá dcera, a proto byl hostinec pronajímán. V roce 1888 jej koupil Hynek Špicar a pohostinství provozoval až do roku 1925, kdy živnost předal svému zeti Miloslavu Štenglovi, a tak se hostinci začalo říkat U Štenglů. V 50. letech se stal součástí podniku Restaurace a jídelny Turnov. Hostinec Na Karlově funguje dodnes.

Sodovkárna Bořivoj Janda čp. 236

První písemná zmínka z roku 1772. V domku bylo provozováno ševcovské řemeslo. V tomto domě od konce 19. století vyráběl sodovou vodu František Janda, později převzal výrobu jeho syn Bořivoj. Ve 40. letech se zde vyrábělo asi 20 druhů limonád. V roce 1930 byl dům přestavěn dle návrhu Františka Kováře, byla uskutečněna nástavba nad obývací přízemní pokoj a předsíň. V přízemí byla dílna na výrobu sodovky, kuchyň a pokojík. Podnik bohužel roku 1954 stát znárodnil a zavřel. Výroba byla následně přesunuta do Libštátu.

Karlov čp. 237

První písemná zmínka o domu z roku 1785. Roku 1927 byla zbořena jedna stará světnice a od gruntu postavena nová. V domě se v roce 1928 nacházela síň a tři světnice (dvě staré, jedna nová), schodiště, podkroví – půda, chlév a záchod, který byl přistavěn k nové světnici. Plán na přestavbu domu zhotovil Ing. Václav Slaba.

Karlov čp. 238 (zbořeno)

První písemná zmínka z roku 1777. Dům spadl a do dnešního dne se nedochoval. K příslušenství domu patřila pec a jeden tkalcovský stav. Provozovalo se zde tkalcovství. V roce 1890 byl majitelem domu obuvník a s ním bydleli tkadlec, kovář a tesař.

Karlov čp. 239

První písemná zmínka z roku 1767. Pouze dva domy byly v roce 1842 na Karlovském náměstí zděné a právě dům čp. 239 byl jedním z nich. Stavení bylo do základu zbouráno v roce 1928. Na jeho místě vznikl nový dům dle stavitele Františka Kováře. Nový domek měl tři světnice, jednu kuchyni, komoru, půdu a dřevník. V roce 1890 zde bydlel se svou rodinou tovární dělník, jeho syn byl kupeckým mláďencem. Mezi další obyvatele patřil podomní obchodník, nádeník a další tovární dělník.

Pohled průchozí ulicí spodní částí Karlovského náměstí z ulice Antala Staška směrem k tkalcovské škole. Podsíň zaplněná dřevem patří k domu čp. 247, dům za ním čp. 248 již dnes nestojí.

Karlov čp. 242

První písemná zmínka 1793. Povolení k novostavbě vydal městský úřad v roce 1898. Stará budova byla od základu zbourána. Na konci 19. století zde žila rodina truhlářského dělníka a část domu pronajímala továrnímu dělníkovi.

Kulturní památka čp. 243

První písemná zmínka z roku 1783. Přízemní stavení bylo usazeno na obdélném půdorysu s trojdílnou vnitřní dispozicí a bylo zastřešeno sedlovou střechou. Dům má vysokou lomenici. Uvnitř je zmodernizován. V 80. letech 20. stol. byla střecha krytá červeným eternitem, lomenice červeně olíčená s bílými latěmi, po stranách okrášlena vykrajovanou lištou s otvorem typickou pro lomnické domy. Interiér se sestával ze dvou světnic propojených síní do komory po celé ploše zadní části domu. Dřevěné byly stropy i podlahy.

Kulturní památka čp. 244

První písemná zmínka z roku 1783. Roubené přízemní stavení je usazené na obdélném půdorysu a zastřešené mansardovou střechou. Objekt je částečně podsklepen. V 80. letech 20. stol. byla lomenice okrově olíčená s bílými visle pobíjenými latěmi, rozdělená tenkou římsou na 2 pásma. Spodní okraj lomenice byl ukončen vykrajovanou zelenou lištou. Roubené stěny byly žluté, bíle spárované. Vnitřní dispozice domu je trojdílná. V interiéru byla velká světnice s dřevěným stropem a podlahou, síň s černou kuchyní, komora a souběžně s ní chlév.

Kulturní památka čp. 245

První písemná zmínka z roku 1798. K domku patřila také zahrada a louka za oborou. Na konci 19. století majitelka

Neštěstí nechodí po horách, ale po lidech a především dříve po dřevěných stavbách. Dům čp. 249 vyhořel a na jeho místě byla v roce 1928 naplánována rohová novostavba.

provozovala obuvnictví. Vnitřní dispozice starší roubené části domu je trojdílná.

Karlovy Vary čp. 246

První písemná zmínka z roku 1814. V domě bylo provozováno kolářské řemeslo. Skládal se ze světnice, komory, půdy a sklepa. Dům měl původně podstávku, která byla zrušena při rozšiřování cesty z hlavní silnice na Karlov.

Kulturní památka čp. 247

První písemná zmínka z roku 1786 – místo koupeno pro vystavění domku. Nynější rodina vlastní dům již od roku 1794. Je to jeden z mála příkladů, kdy dům vlastní rodina již čtvrté století. V domě byl tkalcovský stav. Na začátku 20. století měla rodina tkalce dvě krávy a osm slepic. Jednalo se o roubené přízemní stavení se zděnou světnicí, usazené na obdélníkovém půdorysu, zastřešené sedlovou střechou. Vnitřní dispozice domu je trojdílná. Podstávka byla zrušena při rozšiřování cesty z hlavní silnice na Karlov.

Karlovy Vary čp. 248 (zbořeno)

První písemná zmínka z roku 1783. Na začátku 20. století vlastnil majitel obchod s galanterním zbožím. Původní roubené přízemní stavení bylo pro svůj havarijní stav v roce 2003 sneseno.

Karlovy Vary čp. 249

První písemná zmínka z roku 1783. Původně zde stála roubená chalupa s podsíní. Její vyobrazení je dochováno na historických fotografiích. Tento dům ale vyhořel, proto byla v roce 1928 naplánována novostavba. V této době vlastnil dům řezník Josef

Fotografie zachycující život na náměstí – zákazníci Rubešova pekařství v čp. 251.

Nejdochovalejší stavbou s cennou podsíní je dnes čp. 259 (vlevo), vedlejší dům čp. 258 již dnes bohužel nestojí (vpravo).

Maryška. Návrh mu zhotovil Václav Slaba. Novostavba měla mít 3 světnice, 3 kuchyně a 1 dílnu. Postaveny byly malé byty, nepřesahující 80 m², a uzavřená dílna malého řemeslníka.

Karlov čp. 251

První písemná zmínka z roku 1777. V domku se nacházel tkalcovský „verkštaf“. Dům byl na počátku 20. století zbořen a roku 1907 byl schválen návrh od Antonína Dědečka pro novostavbu, jejíž podoba se dodnes zachovala. Rodina Rubešova v domě poté provozovala pekařství.

Karlov čp. 252

První písemná zmínka z roku 1783, kdy dům měl vepředu hrubou světnici, dvě menší komory směrem do zahrady, uprostřed

tmavou síň bez oken, vzadu hospodářství. Na konci 19. století zde žil truhlář, na začátku 20. století pak tovární dělnice, sestry Františka a Anna. Později od 20. let 20. století v domě provozoval pan Bureš ševcovskou dílnu.

Karlov čp. 253

První písemná zmínka z roku 1783. V domku bylo provozováno dle starých gruntovních knih tkalcovství. Původní zděné přízemní stavení obdélného půdorysu, zastřešené sedlovou střechou s trojdílnou vnitřní dispozicí vyhořelo v roce 2009. Dnes je dům zcela nově postaven a již není památkově chráněn.

Kulturní památka čp. 254

První písemná zmínka z roku 1780. V domku bylo provozováno tkalcovství. Na konci 19. století dům obýval tovární výpravčí. Roubené přízemní stavení mělo zděný přístěnek, obdélný půdorys a sedlovou střechu. Vnitřní dispozice domu je trojdílná. Objekt je částečně podsklepen.

Kulturní památka čp. 255

První písemná zmínka z roku 1780. Na konci 19. století zde žil tkadlec. Roubené přízemní stavení, usazené na obdélném půdorysu, bylo zastřešené sedlovou střechou. Vnitřní dispozice domu je trojdílná (světnice, síň, komora), v prostoru síně bylo zachováno torzo atypické černé kuchyně. Objekt je částečně podsklepen. Klenutý sklep se studánkou byl pod síní. Dřevěné stropy i větší část podlah jsou uváděny ještě v roce 1988.

Kulturní památka čp. 259

První písemná zmínka z roku 1810. V této době domek již stál. **Jedná se o jeden z nejlépe dochovaných podsíňových domů.** Nachází se na pravém dolním okraji náměstí, jde o jednu z charakteristických ukázek podkrkonošské městské architektury – roubené **přízemní stavení s čelní podsíní**, která je vymezena třemi profilovanými sloupky. Ve štítě domu se dochovala také dvoupásová jednoduchá lomenice. V domě se nacházela černá kuchyně. V současnosti je nejcennější a nejpůvodnější stavbou na Karlovském náměstí.

Kulturní památka čp. 262

První písemná zmínka z roku 1779. V tomto roce bylo koupeno místo pro výstavbu domku. Stávající objekt je replikou původního roubeného domu z konce 18. století. Novostavba byla provedena v roce 1995. V 80. letech 20. stol. byl štít natřen šedou barvou s šedozelenými latěmi. Roubené stěny byly žlutě omítnuty vápennou omítkou. Interiér: světnice, síň, dvě komory. Typická pro domy na této straně náměstí je předzahrádka v průčelí domu.

Ukázka typického (povalového) stropu nejen karlovských domků.

Roubená stavení čp. 265, 264 a 263.

Kulturní památka čp. 263

První písemná zmínka o objektu z roku 1787. Bylo zde provozováno domácí tkalcovství. Roubené přízemní stavení s čelní podsíní, usazené na obdélném půdorysu, zastřešené sedlovou střechou. Vnitřní dispozice domu je trojdílná a částečně podsklepená. V roce 1800 zde byl 1 stav pro řemeslo, kamna, měděnec, truhla, sekera, 2 obrazy, špalek tkalcovský, sud, chlebová díž a váhy, hodiny. Cenná a velmi dobře zachovalá památka lidového stavitelství z konce 18. století je nejčastěji vyobrazovaným objektem Karlovského náměstí.

Karlovo náměstí čp. 264

První písemná zmínka z roku 1794. Na konci 19. století zde bydlel tovární dělník. Roubená stavba v druhé polovině 20. století zanikla.

Nejčastěji vyobrazovaný a fotografovaný dům čp. 263, ve štítu se nachází vývěsní cedule – Anna Burkhardová, porodní babička. V Lomnici působila od 60. let 19. století, její porodní deník se nachází v místním muzeu.

Kulturní památka čp. 265

První písemná zmínka z roku 1829, kdy dům kupuje vnuk prvního majitele. Bylo zde provozováno tkalcovství. Původní interiér: jedna světnice, síň, černá kuchyň a komora se světnicí. Stávající objekt je replikou původního roubeného domu s čelní podsíní z 18. století. Novostavba byla provedena v roce 1996. Původní stavba měla v 80. letech 20. stol. roubené stěny s červenobíle olíčenými spárami, stejné barvy byla lomenice.

Karlov čp. 267

Po 1. světové válce začali bratři Josef a Vincenc Ouhrabkovi strojově vyrábět kávomlýny. Jejich výrobky pod názvem B. O. GARANTIE se v krátkém čase staly uznávanou prvotřídní značkou nejen v Evropě, ale i v zámoří. Výroba dřevěných kávomlýnků byla rozšířena o cestovní mlýny značky TRAMP, nástěnné mlýny s děleným mletím na kávu a žito (patent firmy) či mlýny na koření. V roce 1950 byla firma znárodněna a později přešla po správu Kovožávodů Semily. Na rodinnou tradici firmy v roce 1991 navázali vnuci původních majitelů, kteří založili firmu LODOS s. r. o. (LOmnické DOmácí Strojky).

Lidové stavitelství a způsob bydlení našich předků je součástí naší kulturní historie a je důležitým pramenem poznání.

Dům čp. 199 při silnici ke Košovu, dnes se v něm nachází „Krámek U Karlova“ s dárkovým zbožím.

Dům čp. 254 se zajímavou lomenicí.

Karlovské náměstí i jeho okolí nám připomíná dobu nedávno minulou i způsob života, který nebyl tak uspěchaný. Poděkování patří všem, kteří se snaží tuto krásu uchovávat.

Více informací
naleznete zde:

Text: Dana Grabcová, spolupráce Lenka Morávková, foto: Matěj Bárta; kresby: Lukáš Martinka; archivní prameny: FUČÍK, J. J. Historický místopis města Lomnice nad Popelkou. Lomnice nad Popelkou, 1928.; KESNER, T.; HEDVIČÁK, R. Kulturní památky Semilska: obrazový seznam nemovitých kulturních památek. Semily, 2008.; SCHEYBAL, J. V.; SCHEYBALOVÁ, J. Umění lidových tesařů, kameníků a sochařů v severních Čechách. Ústí nad Labem, 1985.; SOKA Semily, Berní správa Semily, SOKA Semily, Archiv města Lomnice nad Popelkou.; Památkový katalog NPU, dostupné na: <https://www.pamatkovykatalog.cz/>; Rodinný archiv Kracíkovi, Rodinný archiv Vágnerovi. Vydalo Město Lomnice nad Popelkou v roce 2020.